

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Бойка Донева

за конкурс за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство / Ново българско изкуство (История на българската художествена критика 1878-1944)“ за нуждите на катедра „Изкуствознание“ при Факултета за изящни изкуства, НХА

На конкурса за „доцент“ по 8.2. „Ново българско изкуство (История на българската художествена критика 1878-1944)“ за нуждите на катедра „Изкуствознание“, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 43/07 юни 2016, се е явил един кандидат – д-р Мария Стоянова Андиркова. Мария Андиркова е родена през 1977 година в гр. София. През 2001 година завършва магистърска степен в специалност „Изкуствознание“ в НХА. През 2006 г. получава о.н.с. „доктор“ по изкуствознание и изобразителни изкуства с дисертация на тема *“Неконвенционални художествени форуми в България в периода 1980-2000. Стратегии, групи, институции”*. През периода 2005-2006 е арт директор в галерия „Ирида“, София.

Мария Андиркова заема длъжността „асистент“ в катедра „Изкуствознание“ в НХА от 2006 година, като от 2007 година е главен асистент. Преподавателската ѝ дейност обхваща един много широк в тематичен, проблемен и хронологически аспект, професионален периметър. Сред нейните основни и специализирани лекционни курсове се нареждат *“История на българското изкуствознание”*, *“История на западно-европейското изкуство XVII-XIX век”*, *“История на съвременното българско изкуство”*, *“Съвременно изкуствознание: автори и идеи”*, *“Нови медии и изкуство”*, *“История и теория на дигиталните изкуства”*. Мария Андиркова е титуляр и на основните курсове *“Теоретични основи за разработка и защита на дисертационен труд”* и *“Организация и управление на учебно-научната дейност”*, предназначени за всички докторанти в НХА. Част от лекционния материал е систематизиран в разработените от нея учебните помагала *“Историография на българското*

изкуствознание” и “История на западно-европейското изкуство XVII-XIX век”, поместени в електронната платформа за дистанционно обучение на НХА.

Представеното като хабилитационен труд изследване

“Цивилизационният избор. Българската изкуствоведска мисъл от Възраждането до средата на XX век” развива част от тематиката, характерна за преподавателската и изследователската дейност на Мария Андиркова. Трудът (189 страници) притежава качествата на едно задълбочено и методично проучване на историята на българската критика, от момента на нейните първи прояви в историографията на Възраждането до 40-те години на XX век. В тази значителна по обем и проблематика хронологическа рамка, авторката е успяла да издири и да систематизира публикациите на емблематични за развитието на българската критика художници и изкуствоведи, изграждайки една вярна картина на общите процеси в културното пространство. В паралелната съпоставка на гледни точки и понякога - на противоречиви доводи се отразява цялата сложност на българската художествена култура през периода, както по отношение на общите идейни и пластически концепции, така и спрямо “личната камера” за наблюдение на пишещите върху изкуството. Подобни изследвания са общо взето инцидентни в нашата специализирана литература и въпреки че написването на “история на историята на българското изкуство” все още предстои, настоящата книга запълва един много важен изследователски сегмент. Защото, докато Новото българско изкуство отдавна е заело своето етапно място в континуума на художествената ни хроника, по-голямата част от неговото критическо усвояване остава все още скрита зад филтъра на времето. Изследването на Мария Андиркова умело проследява изявиите на няколко генерации историци и критици на изкуството, които бележат отделните фази в развитието на изкуствоведската мисъл. При това не става дума само за регистриране на значимите публикации във времевата линия, а за техния критически прочит от гледната точка на съвременната оценъчно-рефлексивна позиция.

Представените на конкурса 24 статии на Мария Андиркова, издадени в периода след защитата на о.н.с. “ доктор”, допълват нейния профил на критик и историк на изкуството с широки интереси в областта на Новото и Съвременното българско изкуство. Сред тях бих открила онези публикации, които не се

отнасят към темата на хабилитационния труд, но засягат важни проблеми от динамиката на съвременния художествен живот. Статиите, *“Институционални измерения на съвременното българско изкуство в контекста на децентрализация на художествения живот”*, *“Тенденции в развитието и дейността на СБХ”*, *“Изкуство и политика”* и др., съдържат значими от професионална гледна точка наблюдения за социалния статус на локалната културна среда. Друга част от публикациите, като *“Изложба от архивни материали в галерия Академия”*, *“Старт на едно ново поколение”* и *“За изложбите на дипломниците в НХА”* показва специфичен “вътрешен” поглед към историята и съвременното битие на Националната художествена академия, като продължава една стара популяризаторска традиция в нашето изкуствознание, свързана с отразяването на годишните академични изложби.

Наред с преподавателската си дейност, Мария Андиркова осъществява сериозна професионална активност, като участник в редица научни конференции и форуми, като организатор на регулярните докторантски конференции в НХА, като редактор на сборниците “Проблеми на приложните и изящните изкуства” (материали от докторантски четения), като член на редколегията на списание “Изкуство и критика” и др. Паралелно с работата си в НХА, през периода 2008-2014 г. тя е хоноруван преподавател по история на изкуството към Факултета по изобразително изкуство на университета “Св.Св. Кирил и Методий” във Велико Търново.

В своята цялостна професионална дейност като ерудиран преподавател с интердисциплинарни интереси, критик, куратор, редактор и организатор на художествени събития и изкуствоведски форуми, Мария Андиркова се утвърди като ценен член на катедра “Изкуствознание” на НХА. Тя притежава необходимите качества и се надявам, че Научния съвет на Националната художествена академия напълно мотивирано ще избере д-р Андиркова за академичната длъжност “доцент”.

доц.д-р Бойка Донева

09.01.2016

София